

บันทึก

เรื่อง ข้อห้ามการโฆษณาหาเสียงในวันเลือกตั้ง (มาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติ
การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.๒๕๒๒)

ตามที่กรมการปกครองได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๑๔/๓๕๖๗๕ ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๒๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาความว่า โดยมีมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.๒๕๒๒ บัญญัติว่า “นับตั้งแต่เวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนสิ้นสุดวันเลือกตั้ง ห้ามมิให้ผู้ใดทำการโฆษณาไม่ว่าโดยวิธีใดอันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองหรือทำด้วยประการใดอันเป็นการรบกวนหรือเป็นอุปสรรคแก่การเลือกตั้ง” และมาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติว่า “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๒ หรือมาตรา ๑๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” ซึ่งมีปัญหาในการตีความกฎหมายจึงขอหารือว่าการกระทำได้ดังต่อไปนี้มีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้หรือไม่

๑. การโฆษณาหาเสียงซึ่งกระทำได้โดยการปิดแผ่นประกาศ หรือทำให้ปรากฏด้วยประการใด ๆ ซึ่งข้อความ หรือภาพ หรือสิ่งอื่นใด ลงในยามพาหนะต่างๆ เช่น รถยนต์ รถสามล้อ ถีบ เรือ เกวียน ฯลฯ เป็นต้น แล้วขับเคลื่อนไปในที่ต่างๆ และหรือจอดอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งมองเห็นได้จากที่สาธารณะ ในระหว่างเวลาตั้งแต่ ๑๘.๐๐ น. ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนสิ้นสุดวันเลือกตั้ง จะมีความผิดหรือไม่

๒. แผ่นประกาศ หรือข้อความ หรือภาพ หรือสิ่งอื่นใด ที่ได้ปิดประกาศไว้ตามสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในสถานที่กำหนดให้เพื่อการปิดประกาศโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งในเขตท้องที่ที่มีพระราชกฤษฎีกาใช้บังคับกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ และในสถานที่อื่น ๆ ทั่วไป ซึ่งได้ปิดประกาศไว้ก่อนเวลา ๑๘.๐๐ น. ของวันก่อนวันเลือกตั้งในวันเลือกตั้งมิได้นำออก ปกปิด หรือทำลายเสีย กรณีเช่นนี้จะมีผลผิดหรือไม่ หรือเจ้าหน้าที่จะต้องปกปิด หรือทำลายเสียหรือไม่ ถ้าไม่ทำเจ้าหน้าที่จะมีผลผิดหรือไม่

๓. กรณีผู้หนึ่งผู้ใดใส่เสื้อผ้า หรือสิ่งประดับอื่นใดที่มีข้อความ หรือภาพ หรือสิ่งอื่นใดของผู้สมัครคนใด แล้วเดินไปในสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งมองเห็นได้จากที่สาธารณะในระหว่างเวลาตั้งแต่ ๑๘.๐๐ น. ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวัน จนสิ้นสุดวันเลือกตั้ง จะมีความผิดหรือไม่

๔. คำว่า “จนสิ้นสุดวันเลือกตั้ง” นั้น มีความหมายถึงเวลา ๑๕.๐๐ น. ซึ่งเป็นเวลาที่กฎหมายกำหนดให้ปิดการลงคะแนนของวันเลือกตั้ง หรือมีความหมายถึงเวลา ๒๔.๐๐ น. ของวันเลือกตั้ง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๘) ได้

พิจารณาปัญหาดังกล่าวข้างต้นประกอบกับคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงมหาดไทย(กรมการปกครอง) แล้วมีความเห็นดังนี้

(๑) สำหรับปัญหาที่หารือข้อ ๑ เกี่ยวกับการโฆษณาโดยการปิดแผ่นประกาศหรือทำให้ปรากฏด้วยประการใด ๆ ซึ่งข้อความหรือภาพหรือสิ่งอื่นใด ลงในยานพาหนะต่าง ๆ แล้วขับเคลื่อนไปหรือจอดอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ ที่อาจมองเห็นได้จากที่สาธารณะ และปัญหาที่หารือข้อ ๓ เกี่ยวกับการใส่เสื้อผ้าหรือสิ่งประดับอื่นใดที่มีข้อความหรือภาพหรือสิ่งอื่นใดของผู้สมัครคนใดนั้น โดยที่การโฆษณาคือการกระจายข่าวโดยทั่วไป โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ข่าวสารเพื่อสร้างความรู้สึกรักใคร่ หรือเพื่อชักจูงใจให้มีการกระทำตามความประสงค์ของผู้โฆษณา ทั้งนี้ไม่ว่าจะกระทำโดยวิธีใด ๆ การใส่เสื้อผ้าหรือสิ่งประดับอื่นใดที่มีข้อความหรือภาพหรือสิ่งอื่นใดเกี่ยวกับผู้สมัครคนใดจึงเป็นการโฆษณาได้เช่นกัน ดังนั้น ถ้ามีการกระทำตามที่หารือมาในข้อ ๑ หรือข้อ ๓ นั้นขึ้นในระหว่างเวลา ๑๘.๐๐ น. ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันเลือกตั้ง และการกระทำนั้นเป็นไปโดยเจตนาเพื่อการโฆษณาแล้ว ก็ย่อมเป็นการขัดต่อมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.๒๕๖๒ นั้น

(๒) สำหรับปัญหาที่หารือข้อ ๒ เกี่ยวกับแผ่นประกาศหรือข้อความหรือภาพหรือสิ่งอื่นใดที่ได้ปิดประกาศไว้ตามที่ต่าง ๆ ที่อาจกระทำได้ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.๒๕๖๒ ซึ่งได้ปิดประกาศไว้ก่อนเวลา ๑๘.๐๐ น. ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวัน และมีได้นำออกปกปิด หรือทำลายเสีย การที่ยังคงมีอยู่นั้นจะเป็นความผิดตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.๒๕๖๒ หรือไม่ นั้น มาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.๒๕๖๒ ห้ามเฉพาะการทำการปิดประกาศโฆษณาอันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองภายหลังเวลา ๑๘.๐๐ น. ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันเท่านั้น หากได้ทำการปิดประกาศโฆษณาก่อนเวลา ๑๘.๐๐ น. ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวัน และเป็นประกาศโฆษณาโดยชอบแล้วการทำการปิดประกาศนั้นก็เป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย จึงอยู่ประกาศโฆษณานั้นย่อมมีผลเป็นการโฆษณาอยู่ตลอดไปจนกว่าจะปลดประกาศโฆษณานั้นออก แต่เมื่อการปิดประกาศเป็นการกระทำโดยชอบแล้ว ปัญหาที่ว่าเมื่อประกาศโฆษณานั้นยังคงมีอยู่ในระหว่างเวลา ๑๘.๐๐ น. ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันเลือกตั้ง จะเป็นประกาศโฆษณาที่ต้องห้ามและจะต้องเอาออกหรือทำลายเสียหรือไม่นั้น ในเรื่องนี้กฎหมายคงบัญญัติไว้เฉพาะประกาศโฆษณาที่มีอยู่แล้วก่อนหรือในวันเลือกตั้ง และอยู่ในที่เลือกตั้งเท่านั้น ที่เจ้าหน้าที่มีอำนาจและหน้าที่ทำลายปกปิดหรือนำออกไว้นอกที่เลือกตั้งดังกล่าวได้ มาตรา ๑๑^๑ ประกอบกับมาตรา ๔^๒ ซึ่งย่อมแสดง

^๑ มาตรา ๑๑ เมื่อได้มีประกาศระบุที่เลือกตั้งตามมาตรา ๓๙ วรรคสองแล้วห้ามมิให้ผู้ใดนำสิ่งพิมพ์ตามกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์แผ่นประกาศ หรือสิ่งอื่นมาโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองภายในที่เลือกตั้ง

ในกรณีที่มีสิ่งพิมพ์ตามกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ แผ่นประกาศหรือสิ่งอื่นใดอันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองภายในที่เลือกตั้งอยู่แล้วก่อนหรือในวันเลือกตั้ง ให้เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง กรรมการตรวจคะแนนหรือเจ้าหน้าที่คะแนน มีอำนาจและหน้าที่ทำลายปกปิดหรือ

ว่า แผ่นป้ายโฆษณาในที่เลือกตั้งเท่านั้นเป็นการต้องห้ามให้มีอยู่ไม่ได้ในวันเลือกตั้ง ส่วนแผ่นป้ายโฆษณาในที่เลือกตั้ง เมื่อกฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้ เจ้าหน้าที่ในการเลือกตั้งก็ไม่มีอำนาจหน้าที่ไปทำลายหรือปลดลงได้แต่อย่างใด อีกทั้งกฎหมายก็ไม่ได้บัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเจ้าของป้ายหรือผู้ปิดป้ายที่จะต้องนำออกปกปิดหรือทำลายเสีย ฉะนั้น แผ่นป้ายที่ประกาศไว้ในที่ต่างๆ นอกสถานที่เลือกตั้งซึ่งปิดประกาศไว้โดยชอบก่อน ๑๕.๐๐ น. ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันการที่แผ่นป้ายนั้นยังมีอยู่ก็ย่อมไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.๒๕๒๒

(๓) สำหรับข้อหาหรือที่สี่ที่ว่าคำว่า “จนสิ้นสุดวันเลือกตั้ง” จะมีความหมายถึงเวลา ๑๕.๐๐ น. ซึ่งเป็นเวลาที่กฎหมายกำหนดให้ปิดการลงคะแนนของวันเลือกตั้ง หรือมีความหมายถึงเวลา ๒๔.๐๐ น. นั้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๘) มีความเห็นว่าแม้มาตรา ๕๕ จะบัญญัติว่า “ในวันเลือกตั้งให้เปิดการลงคะแนนตั้งแต่เวลา ๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา” ก็ตาม แต่การกำหนดนั้นเป็นการกำหนดเวลาสำหรับการลงคะแนนเท่านั้น เมื่อมาตรา ๑๒ บัญญัติไว้โดยตรงว่า “... จนสิ้นสุดวันเลือกตั้ง...” ซึ่งวันเลือกตั้งนี้ก็คือ “วันที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนเลือกตั้ง” (มาตรา ๔) ดังนั้นจึงต้องถือเอากำหนดสิ้นสุดของวันนั้นจริงเป็นเกณฑ์ นั่นคือ เวลา ๒๔.๐๐ นาฬิกา ของวันเลือกตั้ง”

(ลงชื่อ) วัฒนา รัตนวิจิตร

(นายวัฒนา รัตนวิจิตร)

นำออกไปไว้นอกที่เลือกตั้งดังกล่าว

^๒ มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

๑ล๑

๑ล๑

“ที่เลือกตั้ง” หมายความว่า สถานที่ที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนเลือกตั้ง และให้หมายความรวมถึงบริเวณที่กำหนดขึ้นโดยรอบที่เลือกตั้ง

^๓ ประกาศนับเวลาในราชการ ประกาศวันที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ.๒๕๖๐ กำหนด “...การนับเวลาในราชการให้ใช้อย่างวิธีโหราศาสตร์ ซึ่งในราชการกรุงสยามได้เคยใช้มาแล้วในโบราณสมัย และในปัจจุบันนี้ได้ใช้อยู่ทั่วไปแล้วในประเทศยุโรปและอเมริกา คือนับวันใหม่ตั้งแต่เที่ยงคืนระยะทุ่มโมง ให้เรียกว่า นาฬิกา (ตามภาษาที่เคยใช้มาในทางราชการแต่โบราณ) เวลาตั้งแต่เที่ยงคืนถึงเที่ยงวัน เรียกว่า ก่อนเที่ยง เวลาตั้งแต่เที่ยงวันล่วงแล้วไปบรรจบเที่ยงคืน เรียกว่า หลังเที่ยง คือระยะที่ ๑ แห่งเที่ยงคืนล่วงแล้วเรียกว่า ๑ นาฬิกา ก่อนเที่ยง และมีส่วนต่อไปถึง ๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑, นาฬิกา ก่อนเที่ยงจนถึง ๑๒ นาฬิกา กลางวันหรือเที่ยง, แล้วต่อไปนับเวลา ๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑, นาฬิกา หลังเที่ยงถึง ๑๒ นาฬิกา กลางคืนหรือเที่ยงคืน ดังนั้นเวียนกันเสมอไป...”

พระบรมราชาธิบาย ว่าด้วยการนับเวลาตามประกาศใหม่ อธิบายว่า

๒. ตามโหราศาสตร์ นิยมว่าวัน ๑ ล้นลง ณ เวลาเที่ยงคืน, และวันใหม่เริ่มแต่เวลาเที่ยงคืนล่วงแล้วไปทีเดียว เช่นเวลาเที่ยงคืนวันเสาร์นับว่าเป็นเวลาที่สุดแห่งวันเสาร์, และพอเที่ยงคืนล่วงแล้ว ๑ วินาที ก็นับว่าเป็นวันอาทิตย์แล้ว ดังนั้นเป็นต้น วิธีนับโมงยามเช่นนี้ ตรงกับวิธีที่ใช้อยู่โดยทั่วไปในประเทศยุโรปและอเมริกาทุกวันนี้”

กรรมการร่างกฎหมายประจำ
รักษาราชการแทน รองเลขาธิการ ฯ
ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เมษายน ๒๕๖๒